

Aanvullend natuuronderzoek Mr. Leppinkstraat – Hupselseweg in Eibergen

Onderzoek naar het voorkomen van gierzwaluw, huismus, steenmarter en vleermuizen

Aanvullend natuuronderzoek Mr. Leppinkstraat – Hupselseweg in Eibergen

Onderzoek naar het voorkomen van gierzwaluw, huismus,
steenmarter en vleermuizen

Colofon

Zelhem : september 2013

Rapportnummer : 1328
Projectnummer : 2007

Opdrachtgever : Prowonen
Contactpersoon : Dhr. R. van Marle

Opdrachtnemer : Stichting Staring Advies
Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem
T 0314 641910

info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

Auteur(s) : ing. R. Boerboom / S.J.J. Wamelink

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Stichting Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Stichting Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Stichting Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Stichting Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Stichting Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Stichting Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1	Inleiding en doel	4
2	Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
3	Het aanvullende onderzoek	7
3.1	Methode	7
3.2	Resultaten	9
4	Flora- en faunawet	13
4.1	Toetsing aan de Flora- en faunawet	13
4.2	Mitigerende en compenserende maatregelen	14
4.3	Wettelijke consequenties	16
5	Conclusie	17
	Bijlage 1 Wettelijk kader	18
	Bijlage 2 Voorstel voor mitigatie en compensatie gierzwaluw en huismus	21

1 Inleiding en doel

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet (zie bijlage 1) een plannenmaker oplegt.

De heer Van Marle van Prowonen heeft Stichting Staring Advies gevraagd voor de uitvoering van een gericht onderzoek naar het voorkomen van:

- Gierzwaluw
- Huismus
- Steenmarter
- Vleermuizen

De aanleiding hiervoor is een eerder uitgevoerd quickscan natuuronderzoek op de locatie. Vleermuissoorten (tabel 3) en steenmarter (tabel 2) zijn matig tot streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de EU Habitatrichtlijn. De gierzwaluw en huismus zijn vogelsoorten waarvan de vaste verblijfplaats jaarrond beschermd zijn.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek is het voorkomen van gierzwaluw, huismus, steenmarter en vleermuizen in het plangebied nagegaan. In dit rapport zijn de resultaten van het veldonderzoek weergegeven. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet en de EU Habitatrichtlijn.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Locatie: Mr. Leppinkstraat - Hupselseweg
Plaats: Eibergen
Gemeente: Berkelland
Provincie: Gelderland

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Eibergen (zie figuur 1). De locatie betreft een aantal woonblokken met aanliggende tuinen. De woonblokken stammen uit de jaren '50 van de vorige eeuw. Het plangebied grenst aan bebouwing, bestrating en tuinen behorende bij de woningen aan de Kremerskamp, Mr. Leppinkstraat en Hupselseweg. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich woonhuizen, tuinen en lokaal openbaar groen (zie figuur 2).

Geplande werkzaamheden

De initiatiefnemer is voornemens om op de locatie 30 woningen te slopen en te vervangen door 28 nieuwbouwwoningen: twaalf gezinswoningen en zestien levensloopgeschikte woningen. Aan een woonblok op de kruising van de Mr. Leppinkstraat met de Kremerstraat zal groot onderhoud plaatsvinden. De eerste (sloop)werkzaamheden staan gepland voor 2014.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (oranje).

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (oranje).

3 Het aanvullende onderzoek

3.1 Methode

Elke soortgroep behoeft een eigen onderzoeksmethodiek en onderzoeksperiode in het jaar. Hieronder wordt de onderzoeksmethodiek per soortgroep beschreven. Zie tabel 1 voor de specifieke data en weersgesteldheid.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een typische zomervogel en arriveert pas rond 1 mei in Nederland. De beste periode om gierzwaluwen te inventariseren is tussen 1 juni en 15 juli, tijdens een periode van stabiel zomerweer. In deze periode voeren de broedvogels hun jongen met enige regelmaat. Door hun gedrag geven ze dan aan waar zich nestplaatsen bevinden. 's Avonds van 19.00 tot 22.30 uur voeren de broedvogels hun jongen wat vaker (ongeveer 1 keer per uur) dan de rest van de dag. Voor het onderzoek op deze locatie zijn 2 bezoeken uitgevoerd in de avonduren, tussen 1 juni-15 juli (zie tabel 1). De veldbezoeken zijn gecombineerd met het vleermuizenonderzoek.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Starttijd	Weersomstandigheden
Rob Papendorp	1	4-6-2013	20:30	bew olkt, droog, w indkracht 1, 15 °C
Bas Voerman	2	15-7-2013	20:45	onbew olkt, droog, w indkracht 1, 25 °C

Tabel 1. Onderzoeksdata gierzwaluw.

Huismus

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode half maart tot eind juni. Bij de inventarisatie zijn de zingende (territoriale) mannetjes van de huismus genoteerd die directe binding hebben met een (potentiële) broedlocatie of andere waarnemingen die duiden op een relevante broedcode, gebaseerd op het BMP-protocol. Als aanvulling zijn waarnemingen die tijdens de overige onderzoeken zijn verricht meegenomen in het onderzoek.

Het gebied is tweemaal, in delen, onderzocht in de ochtenduren. De bezoeken zijn met een tussenperiode van meer dan twee weken uitgevoerd (zie tabel 2). Daarnaast zijn aanvullende waarnemingen tijdens vleermuisbezoeken toegevoegd.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Starttijd	Weersomstandigheden
Dorie Kers	1	8-5-2013	09.00	bew olkt, droog, w indkracht 2, 18 °C
Dorie Kers	2	10-6-2013	08.30	onbew olkt, droog, w indkracht 2, 21 °C

Tabel 2. Onderzoeksdata huismus.

Steenmarter

De te slopen woningen, schuurtjes en tuinhuisjes zijn potentieel geschikt als vaste verblijfplaats voor de steenmarter. Om een beeld van een vaste verblijf- en rustplaats van de steenmarter te verkrijgen is gericht onderzoek in de voortplantingsperiode (1 maart – 1 september) uitgevoerd. Hierbij is één ochtendbezoek uitgevoerd, gecombineerd met het onderzoek naar de huismus (zie tabel 3).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Starttijd	Weersomstandigheden
Dorie Kers	1	8-5-2013	09.00	bew olkt, droog, windkracht 2, 18 °C

Tabel 3. Onderzoeksdata steenmarter.

Vleermuizen

De onderzoeksintensiteit is bepaald op basis van de te verwachten soorten en het gebiedsgebruik. Richtinggevend hiervoor is het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging VZZ. De te slopen woningen zijn potentieel geschikt als kraam- en zomerverblijfplaats voor gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het vleermuisprotocol adviseert om bij het vermoeden van dergelijke verblijfplaatsen gericht vleermuisonderzoek uit te voeren middels 2 avond- of ochtendbezoeken in de periode mei-juli en 2 avond- of ochtendbezoeken in de periode augustus-september. Na afloop van één van de gierzwaluwronden (15-07) zijn ook aanvullende vleermuiswaarnemingen verzameld (zie tabel 4).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Starttijd	Weersomstandigheden
Rob Papendorp	1	28-5-2013	20:30	bew olkt, droog, windkracht 1, 15 °C
Rob Papendorp	2	6-7-2013	3:45	onbew olkt, droog, windkracht 1, 12 °C
Bas Voerman	3	15-7-2013	20:45	onbew olkt, droog, windkracht 1, 25 °C
Rob Papendorp	4	30-8-2013	21:00	half bew olkt, droog, windkracht 1, 19 °C
Rob Papendorp	5	14-9-2013	22:00	bew olkt, droog, windkracht 2, 14-13 °C

Tabel 4. Onderzoeksdata vleermuizen.

Het onderzoek is zowel auditief als visueel uitgevoerd. Voor het auditieve onderzoek is gebruik gemaakt van bat-detectors (Pettersson d240x). Dit onderzoek is uitgevoerd in de avond- en in de ochtendschemering en duurde 2-3 uur per bezoek. Het onderzoek is toegespitst op de ter plaatse te verwachten soorten. Door op verschillende tijdstippen gerichte methoden toe te passen, zijn alle te verwachten gebruiksfuncties van het gebied (baltsen, foerageren, vliegroute en verblijfplaatsen) in beeld gebracht voor de verschillende aangetroffen soorten.

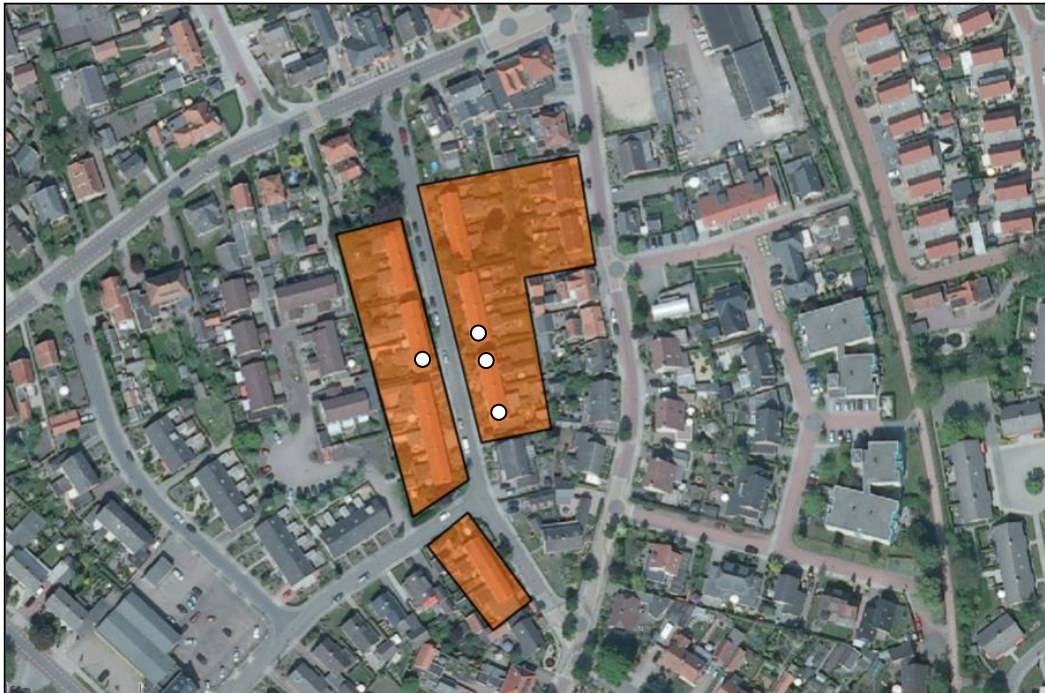
Tijdens alle bezoeken zijn losse waarnemingen van de overige groepen eveneens in kaart gebracht. Een aantal vleermuisbezoeken is gecombineerd met het veldonderzoek naar de gierzwaluw.

3.2 Resultaten

3.2.1 Gierzwaluw

Visuele controle

De te slopen panden zijn potentieel geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor de gierzwaluw. Tijdens de aanvullende onderzoeken in de periode tussen 1 juni en 15 juli zijn 4 invliegende nestlocaties in het plangebied vastgesteld. Alle invliegopeningen zijn aangetroffen bij woningen met gevelpanen waarbij via de gevelpan de nestruimte toegankelijk is. Tijdens de avondronden zijn invliegende gierzwaluwen aangetroffen in de woningen Leppinkstraat 15, 16, 17 en 23. Onder de dakpannen van huizenblok 10-16 en 9-15 jonge gierzwaluwen gehoord. Zie figuur 3 voor de locaties van de aangetroffen gierzwaluwen.

Figuur 3. Nestlocaties gierzwaluw in de woningen Leppinkstraat 15, 16, 17 en 23 (witte cirkels).

3.2.2 Huismus

Visuele controle

De te slopen panden zijn potentieel geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor de huismus. Tijdens de quickscan natuurtoets (SSA rapportnummer 1225) en de beide aanvullende onderzoeken in mei 2012 zijn in de directe omgeving van het plangebied foeragerende huismussen aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken zijn in totaal 8 nestlocaties van huismussen aangetroffen binnen het plangebied en 1 nestlocatie net buiten het plangebied (Leppinkstraat 25). Bij alle waarnemingen betrof het nestlocaties onder de dakpannen. In de meeste gevallen zijn de locatie vastgesteld door aanwezigheid van territoriale mannetjes in de dakgoten. Bij twee locaties betrof het eveneens gesleep met nestmateriaal. De nestlocaties in het plangebied bevinden zich in de woningen Leppinkstraat 9, 10/12, 17, 18/20, 21/23, 26, 30 en 34.

Figuur 4. Nestlocaties huismus in de woningen Leppinkstraat 9, 10/12, 17, 18/20, 21/23, 26, 30 en 34 (witte cirkels).

3.2.3 Steenmarter

Visuele controle

De te slopen panden zijn potentieel geschikt als vaste verblijfplaats voor de steenmarter. Deze locaties zijn tijdens een dagbezoek onderzocht op de aanwezigheid van steenmarters. Hierbij is vooral gelet op gebruikssporen als uitwerpselen, prooiresten, prenten en latrineplekken. Er zijn geen sporen van steenmarters aangetroffen in het plangebied. Er zijn geen verblijfplaatsen van steenmarters aanwezig binnen het plangebied.

3.2.4 Vleermuizen

Visuele controle

Het plangebied bestaat uit meerdere woonblokken stammend uit de jaren '50 van de vorige eeuw met aanliggende tuinen en bijgebouwen (schuurtje en tuinhuisjes) en openbaar groen. De panden in het plangebied en direct hieraan grenzend zijn of bedekt met pannen. De te slopen gebouwen zijn geschikt als verblijfplaats voor diverse gebouwbewonende vleermuissoorten.

Auditieve controle

Het plangebied is gedurende 4 onderzoeksronden geïnventariseerd op aanwezige vleermuizen met behulp van een bat-detector. Er zijn tijdens dit onderzoek 2 gebouwbewonende vleermuissoorten aangetroffen binnen het plangebied: de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Daarnaast is de boombewonende rosse vleermuis aangetroffen in het plangebied.

Gewone dwergvleermuis

Verspreid over het plangebied zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De aantallen zijn vrij laag. Het maximum aantal getelde dieren betrof 15 exemplaren (op 14 september). Tijdens de overige ronden zijn slechts enkele foeragerende dieren aangetroffen. Tijdens het ochtendbezoek (op 6 juli) zijn in totaal 4 invliegende solitaire dieren aangetroffen. Vermoedelijk betreft het hier alle solitaire mannetjes. De gewone dwergvleermuizen zijn aangetroffen in de woningen Leppinkstraat 2 (2 ex), 5 (1 ex) en 11 (1 ex). Eveneens is 1 invliegende gewone dwergvleermuis aangetroffen in een woning aan de Hupselseweg, net buiten het plangebied. Zie figuur 5 voor verspreidingsgegevens.

Tijdens het najaarsonderzoek is 1 baltsend mannetje aangetroffen in relatie tot de woningen Leppinkstraat 7 of 9. Doordat dit mannetje een baltsvlucht had en niet vanuit een vaste locatie balste, kon niet worden vastgesteld of het huisnummer 7 of 9 betrof. Kraamverblijven of zomerverblijven van grotere groepen vrouwtjes zijn niet aanwezig.

Er heeft geen specifiek onderzoek naar winterverblijven plaatsgevonden. Dergelijk onderzoek is in spouwen nauwelijks mogelijk. Gezien de waarnemingen en het ontbreken van specifiek zwermgedrag, kan worden aangenomen dat er geen winterverblijf binnen de planlocatie aanwezig is. In een zachte winter is een overwinterend solitair mannetje in een van de woningen echter niet uit te sluiten.

Laatvlieger

Deze soort is eenmaal doorvliegend aangetroffen tijdens het eerste voorzomerbezoek. Het dier had geen binding met het plangebied. Er is geen verblijfplaats van deze soort aanwezig binnen het plangebied.

Rosse vleermuis

Van deze (boombewonende) soort zijn twee overvliegende dieren aangetroffen tijdens het ochtendbezoek op 6 juli. Deze dieren hadden geen binding met de planlocatie. Er is geen verblijfplaats van deze soort aanwezig binnen het plangebied.

Figuur 5. Locaties gewone dwergvleermuis in de woningen Leppinkstraat 2 (2 ex), 5 (1 ex) en 11 (1 ex)(witte cirkels).

4 Flora- en faunawet

4.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 2). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande werkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor tabel 2 en 3 soorten dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Als dit niet mogelijk is dient een ontheffing aangevraagd te worden, in combinatie met het nemen van compenserende maatregelen.

Gierzwaluw

Van gierzwaluwen zijn 4 nestlocaties vastgesteld. Door het slopen van de woningen zullen de verblijfplaatsen verdwijnen. Door het treffen van compenserende en mitigerende maatregelen zal de lokale populatie gierzwaluwen kunnen worden behouden.

Huismus

Van de huismus zijn 8 territoria in de te slopen woningen vastgesteld. Door de sloop zullen de aangetroffen territoria direct verdwijnen. Hierdoor zullen de nestgelegenheden verdwijnen waardoor mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk zijn. Door het treffen van compenserende en mitigerende maatregelen zal de lokale populatie huismussen kunnen worden behouden.

Steenmarter

Tijdens het onderzoek zijn geen sporen, uitwerpselen of andere aanwijzingen van steenmarter aangetroffen. Het onderzoek leverde geen vermoeden op van vaste verblijfplaatsen of intensief in gebruik zijnde foerageergebied. Het treffen van compenserende en mitigerende maatregelen is voor deze soort niet noodzakelijk.

Vleermuizen

Alle vleermuizen staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Hierdoor zijn ze zwaar beschermd en dient bij mogelijke schade aan populaties of individuen een ontheffing of goedkeuringsbesluit te worden aangevraagd indien mitigerende maatregelen niet toereikend zijn. Deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een zware toetsing.

Gewone dwergvleermuis

De aangetroffen verblijfplaatsen van solitaire mannetjes zijn aangetroffen waar de invliegopeningen onder de gevelpannen aanwezig zijn. Door de sloop zullen deze verblijfplaatsen verdwijnen.

Door de lagere eisen die solitaire mannetjes stellen aan de (tijdelijke) dagverblijfplaatsen en het behoud van de woningen in de directe omgeving, zijn en blijven voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar en is geen compensatie hiervoor noodzakelijk. Wel zullen ook hier mitigerende maatregelen worden toegepast ter voorkoming van verwonding van mogelijk aanwezige dieren.

Samenvatting en advies

Er dienen mitigerende en compenserende maatregelen voor gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis getroffen te worden. In onderstaande paragrafen wordt een beknopte weergegeven gegeven van de te treffen mitigerende en compenserende maatregelen.

Door de geplande werkzaamheden zullen op den duur alle verblijfplaatsen worden aangetast. Door de spreiding in tijd is het goed mogelijk in de eerste fase reeds de juiste compenserende voorzieningen te treffen om verlies aan geschikte verblijfslocaties te voorkomen en een duurzame instandhouding van de lokale populatie te waarborgen. Het aanvragen van een ontheffing is daardoor niet strikt noodzakelijk; er wordt immers geen afbreuk gedaan aan de duurzame instandhoudingen en voldoende voorzorgsmaatregel getroffen ter voorkoming van schade aan individuen door het toepassen van de mitigerende maatregelen.

Wel kan het zinvol zijn toch een ontheffing of goedkeuringsbesluit (positieve afwijzing) in te dienen bij Dienst Regelingen. Hierdoor wordt een officiële toetsing uitgevoerd door het ministerie van EZ en wordt het zorgvuldig werken in het kader van de Flora- en faunawet vastgelegd. Dit kan vragen, problemen en discussies in de toekomst voorkomen.

4.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

Gierzwaluw

De woningen met verblijfplaatsen van gierzwaluw worden gesloopt, de fysieke broedlocatie zal hierdoor verdwijnen. Hierdoor is mitigatie bij sloop en compensatie vooraf noodzakelijk. Er zijn 4 verblijfplaatsen (nestlocaties) van de gierzwaluw aangetroffen. Voor elke vernietigde verblijfplaats moeten minimaal 5 alternatieven geboden worden. Er moeten dus 20 alternatieve nestlocaties aangeboden worden. Om tijdelijke verslechtering van het leefgebied te voorkomen moeten gedurende de sloop en nieuwbouw al alternatieve nestlocaties aangeboden worden. Hiervoor dienen nestkasten opgehangen te worden op geschikte locaties in de directe omgeving van de te slopen woningen. Het is belangrijk om zo dicht mogelijk bij de huidige nestlocaties te compenseren, aangezien gierzwaluwen zeer trouw zijn aan hun nestlocatie en elk jaar naar exact hetzelfde pand terugkeren.

Mitigatie en compensatie

- De sloopwerkzaamheden aan de woningen met broedlocaties dienen buiten de broedperiode te worden gestart. Hierdoor is geen directe schade aan individuen of in gebruik zijnde nesten te verwachten. De broedperiode van gierzwaluwen ligt globaal tussen 1 juni - 15 juli.
- Er moeten 20 nestlocaties aangeboden worden aan bestaande, geschikte gebouwen in de directe omgeving van de te slopen panden. In bijlage 2 is aangegeven op welke locaties gierzwaluwkasten en/of gierzwaluwpannen kunnen worden aangebracht en in welke aantallen.
- Aanvullend worden in de nieuwbouwwoningen in metsel-gevelkasten of pannen aangebracht. In totaal dienen ook hier minimaal 20 nestgelegenheden aangebracht te worden in de nieuwbouw. Zie bijlage 2 voor de mogelijkheden.

Huismus

De woningen met verblijfplaatsen van de huismus worden gesloopt, de fysieke broedlocatie zal hierdoor verdwijnen. Hierdoor is mitigatie bij sloop en compensatie vooraf noodzakelijk. Er zijn 8 verblijfplaatsen (broedlocaties) van de huismus aangetroffen. Voor elke vernietigde verblijfplaatsen moeten minimaal 2 alternatieve geboden worden. Er moeten dus 16 alternatieve nestlocaties aangeboden worden. Om tijdelijke verslechtering van het leefgebied te voorkomen moeten gedurende de sloop en nieuwbouw al alternatieve nestlocaties aangeboden worden. Hiervoor dienen nestkasten opgehangen te worden op geschikte locaties in de directe omgeving van de te slopen woningen. Het is belangrijk om zo dicht mogelijk bij de huidige nestlocaties te compenseren, aangezien huismussen geen grote afstanden afleggen.

Mitigatie en compensatie

- De sloopwerkzaamheden aan de woningen met broedlocaties dienen buiten de broedperiode te worden gestart. Hierdoor is geen directe schade aan individuen of in gebruik zijnde nesten te verwachten. De broedperiode van huismussen ligt globaal tussen 1 april - 15 augustus.
- Er moeten 16 nestlocaties aangeboden worden aan bestaande, geschikte gebouwen in de directe omgeving van de te slopen panden. In bijlage 2 is aangegeven op welke locaties huismuskasten kunnen worden aangebracht en in welke aantallen.
- Aanvullend worden in de nieuwbouwwoningen vogelvides aangebracht. In totaal dienen ook hier minimaal 16 nestgelegenheden aangebracht te worden in de nieuwbouw. Zie bijlage 2 voor de mogelijkheden.

Gewone dwergvleermuis

Er bevinden zich enkele verblijfplaatsen van solitaire mannetjes in de te slopen bebouwing. Deze verblijfplaatsen zijn niet jaarrond beschermd. Compensatie is niet noodzakelijk. Om te voorkomen dat aanwezige vleermuizen schade ondervinden dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden vooraf en tijdens de sloopwerkzaamheden.

Mitigatie

- Om te voorkomen dat individuen schade ondervinden van de geplande werkzaamheden dient de sloop buiten periode dat vleermuizen aanwezig zijn plaats te vinden. De meest gunstige periode om werkzaamheden uit te voeren is de winterperiode (november t/m februari).

4.3 Wettelijke consequenties

Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Start de werkzaamheden buiten het broedseizoen (tussen 15 maart en 15 juli).

Gierzwaluw

Voor de gierzwaluw moeten minimaal 20 nieuwe nestgelegenheden aangeboden worden. Omdat tijdelijke verslechtering niet is toegestaan dienen al voorafgaand aan de sloop- en bouwwerkzaamheden al alternatieve nestgelegenheden gerealiseerd te zijn. Sloopwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van de gierzwaluw uitgevoerd te worden. Als deze maatregelen getroffen worden, wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Huismus

Voor de huismus moeten minimaal 16 nieuwe nestgelegenheden aangeboden worden. Omdat tijdelijke verslechtering niet is toegestaan dienen al voorafgaand aan de sloop- en bouwwerkzaamheden al alternatieve nestgelegenheden gerealiseerd te zijn. Sloopwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van de huismus uitgevoerd te worden. Als deze maatregelen getroffen worden, wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Steenmarter

Het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Vleermuizen

Om schade aan individuen te voorkomen dienen de sloopwerkzaamheden uitgevoerd te worden tijdens de winterperiode (november t/m februari). Het treffen van compenserende maatregelen is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

5 Conclusie

Aan de hand van de resultaten van het aanvullend onderzoek naar gierzwaluw, huismus, steenmarter en vleermuizen trekken we de volgende conclusie:

Het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen is noodzakelijk voor de gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: "Lichte" toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: “Uitgebreide” toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet kan voldoende worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMvB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

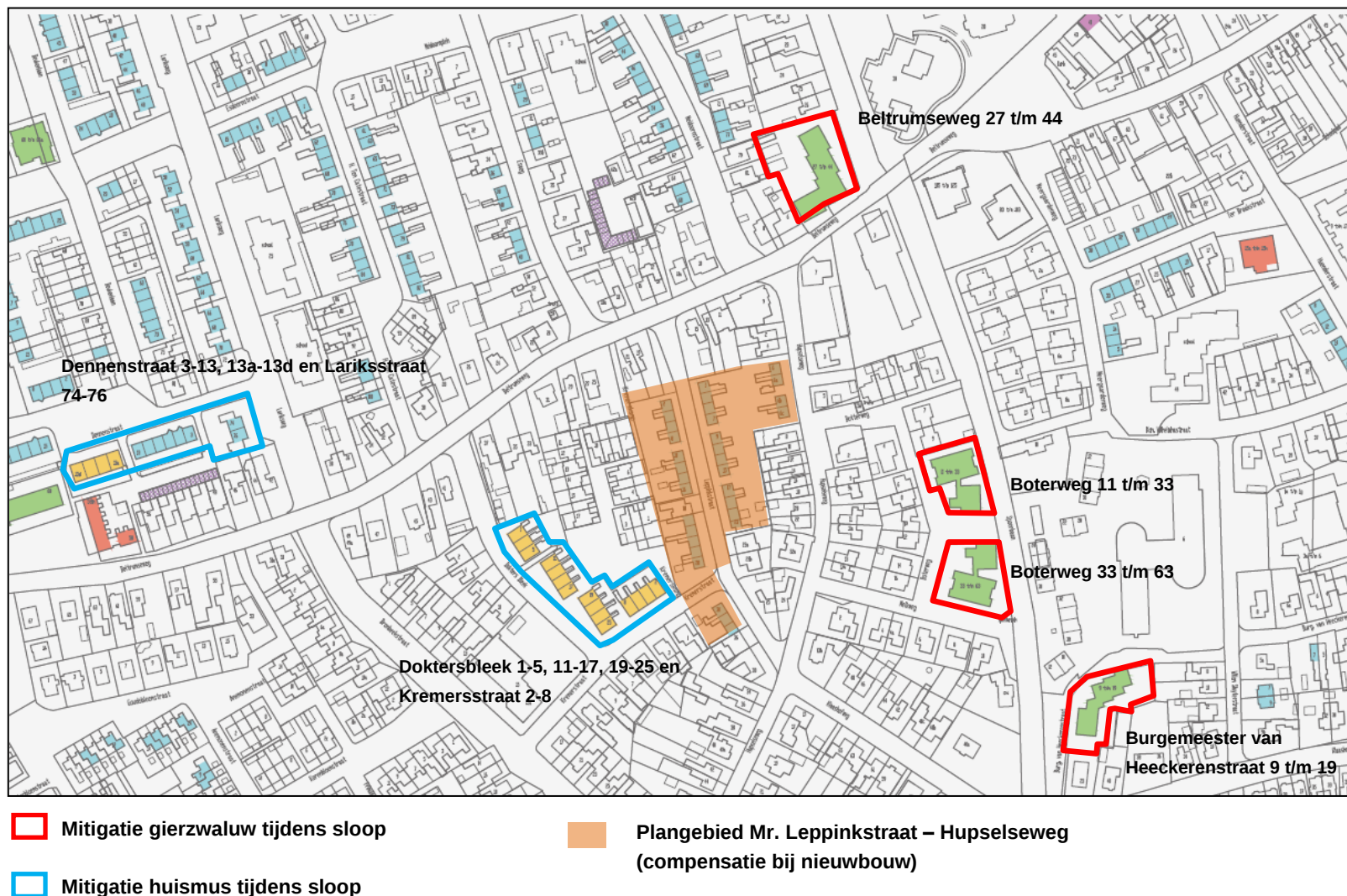
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

Bijlage 2 Voorstel voor mitigatie en compensatie gierzwaluw en huismus

Mitigatie en compensatie gierzwaluw

Aanbrengen (minimaal) 20 kasten als alternatieve nestgelegenheid tijdens sloop en nieuwbouw

Gierzwaluwkasten aanbrengen onder (of in de buurt van) het dak, vanaf 5 m hoogte (liefst zo hoog mogelijk) en hoger aan van wind en regen afgekeerde zijde. Let bij montage op vrije aan- en afvliegmogelijkheden onder het vlieggat. De groepering van meerdere kasten per gebouw wordt door het koloniedrag van de gierzwaluw ten zeerste aangeraden. Per locatie dienen daarom minimaal 5 nestkasten aangebracht te worden. Mocht er op één van de voorgestelde locaties geen mogelijkheden zijn, dienen er dus extra kasten op de overige locaties opgehangen te worden, om alsnog aan de 20 nestgelegenheden te komen. De 20 kasten kunnen verdeeld worden over de voorgestelde locaties of (indien mogelijk) aan één locatie aangebracht worden. Het verdelen over meerdere gebouwen heeft de voorkeur, zodat gierzwaluwen meer opties hebben. Er zijn verschillende typen kasten geschikt om aan de gevels te gebruiken. Deze kasten zijn verkrijgbaar bij Waveka of Vivara. Geschikte types van Waveka zijn bijvoorbeeld:

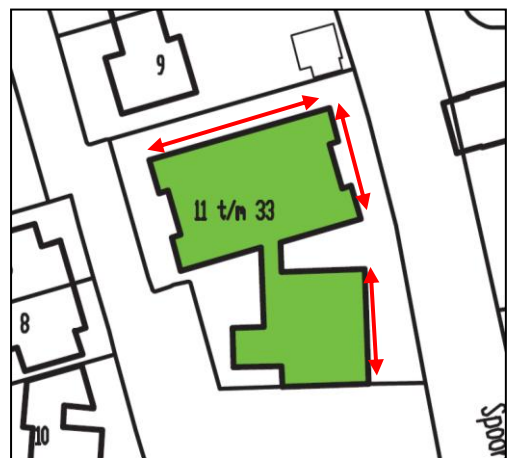
- Gierzwaluwnestkast nr. 17 – enkelvoudig
- Gierzwaluwnestkast nr. 17A – drievoudig
- Gierzwaluwnestkast nr. 17B – enkelvoudig, Gierzwaluwnest nr. 18
- Gierzwaluw ETICS-inbouwkast 1A

Geschikte types van Vivara zijn bijvoorbeeld:

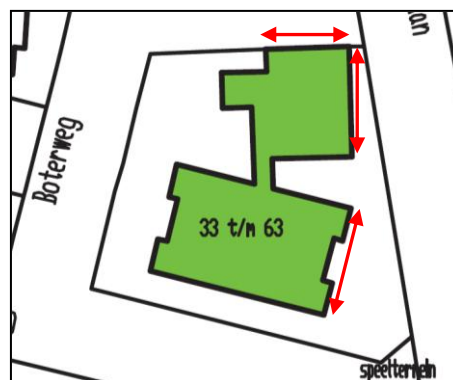
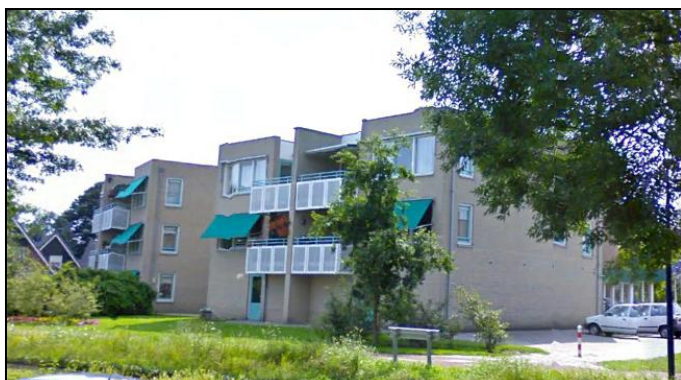
- Nestkast Gierzwaluw
- Opbouwkast Gierzwaluw

Zie <http://www.waveka-nestkasten.nl/gierzwaluwkasten.html> en <http://vivara.nl/?search=gierzwaluw>
Onderstaande gebouwen, welke in eigendom zijn van Prowonen, zijn geschikt als mitigatielocatie voor gierzwaluw-kasten. Kasten zoveel mogelijk aan de noord- en oostgevels ophangen. Deze voorkeursplaatsen zijn met rood aangegeven in onderstaande figuren. Onder dakgoten (schaduw) is de zuidgevel ook geschikt.

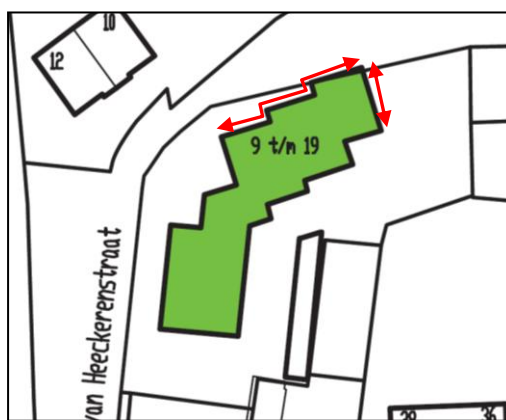
Boterweg 11 t/m 33

Boterweg 33 t/m 63

Burgemeester van Heeckerenstraat 9 t/m 19

Beltrumseweg 27 t/m 44

Aanbrengen minimaal 20 nestgelegenheden in nieuwbouw

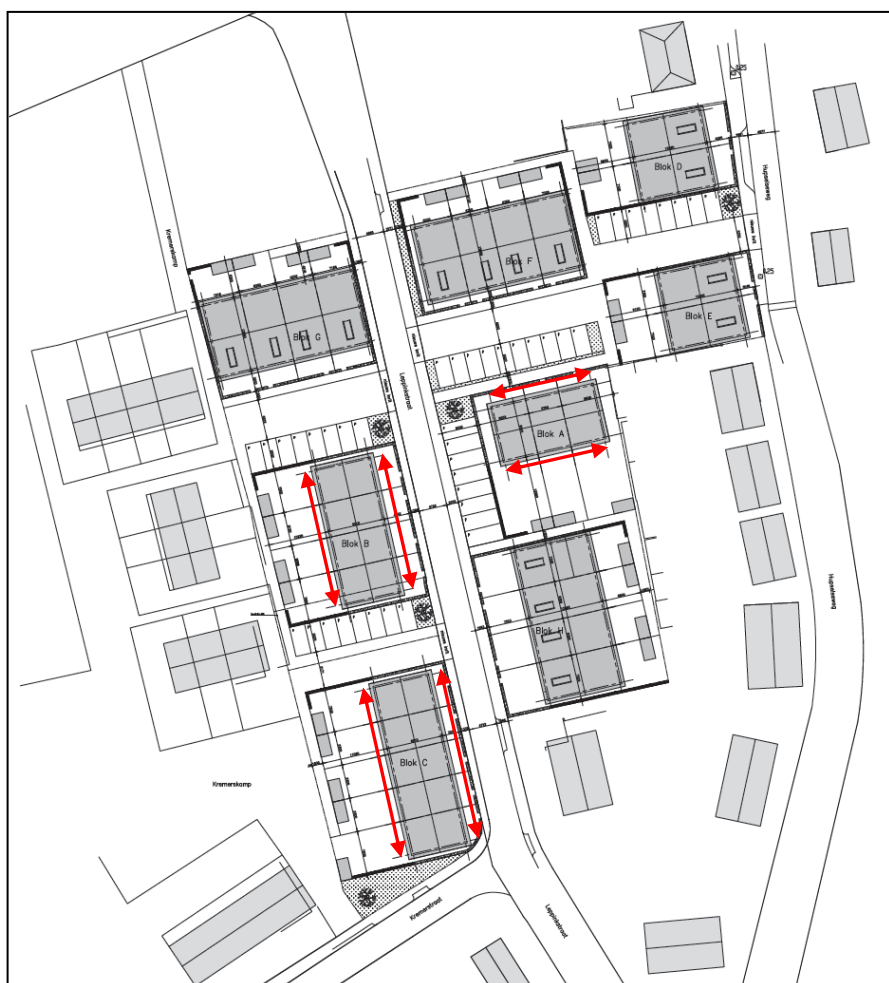
Nieuwbouw blokken A, B en C zijn vanwege de bouwhoogte het meest geschikt voor het aanbrengen van inbouwvoorzieningen voor gierzwaluwen. In onderstaande figuur is aangegeven waar nestgelegenheden ingebouwd kunnen worden. De nestgelegenheden dienen zo hoog mogelijk, onder de dakgoot aangebracht te worden. Door de schaduwwerking van de dakgoot is plaatsing op de zuidzijde ook mogelijk. De (minimaal) 20 inbouwkasten kunnen verdeeld worden over de 3 bouwblokken. Als alternatief kan gekozen worden voor gierzwaluw dakpannen. Deze pannen worden soms ook door huismussen als broedplek gebruikt. Zie <http://www.waveka-nestkasten.nl/dakpannen.html>. Er zijn verschillende typen kasten geschikt voor inbouw. Deze kasten zijn verkrijgbaar bij Waveka of Vivara. Geschikte types van Waveka zijn bijvoorbeeld:

- Gierzwaluw ETICS-inbouwkast 1A
- Gierzwaluw-inbouwkast nr. 16
- Gierzwaluw-inbouwkast nr.16S
- Gierzwaluw neststeen nr. 25.

Vivara biedt de volgende nestkasten aan:

- Inbouwsteen Gierzwaluw zichtbaar
- Inbouwsteen Gierzwaluw verborgen

Zie <http://www.waveka-nestkasten.nl/gierzwaluwkasten.html> en <http://vivara.nl/?search=gierzwaluw>.

Mitigatie en compensatie huismus

Aanbrengen (minimaal) 16 alternatieve nestgelegenheden tijdens sloop en nieuwbouw

Huismuskasten aanbrengen onder (in buurt van) het dak, vanaf 3 m hoogte. De groepering van meerdere kasten per gebouw wordt door het koloniedrag van de huismus ten zeerste aangeraden. Per locatie dienen daarom minimaal 5 nestkasten aangebracht te worden. Mocht er op één van de voorgestelde locaties geen mogelijkheden zijn, dienen er dus extra kasten op de overige locaties opgehangen te worden, om alsnog aan de 20 nestgelegenheden te komen. De 20 kasten kunnen verdeeld worden over de voorgestelde locaties of (indien mogelijk) aan één locatie aangebracht worden. Het verdelen over meerdere gebouwen heeft de voorkeur, zodat huismussen meer opties hebben. Er zijn verschillende typen kasten geschikt om aan de gevels te gebruiken. Deze kasten zijn verkrijgbaar bij Waveka of Vivara. Per kast zijn 3 nestgelegenheden beschikbaar. Geschikte types van Vivara zijn bijvoorbeeld:

- Nestkas Mus
- Systeem-nestkast Huismus Eco

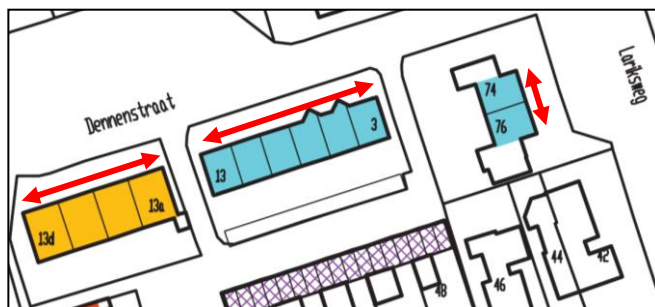
Geschikte types van Waveka zijn bijvoorbeeld:

- Mussenkoloniekast 1SP

Zie <http://www.vivara.nl/?search=mus> en http://www.waveka-nestkasten.nl/overige_vogelkasten/mussenkoloniekast_1sp_hxdxb_245x20x43cm.html

Onderstaande gebouwen zijn geschikt als mitigatielocatie voor huismuskasten. Kastten zoveel mogelijk aan de noord- en oostgevels ophangen. Deze voorkeursplaatsen zijn met rood aangegeven in onderstaande figuren. Onder dakgoten (schaduw) is de zuidgevel ook mogelijk.

Dennenstraat 3-13, 13a-13d en Lariksweg 74-76

Dokters Bleek 1-5, 11-17, 19-25 en Kremerskamp 2-8

Aanbrengen (minimaal) 16 nestgelegenheden in nieuwbouw

Nieuwbouw blokken A, B en C zijn vanwege de bouwhoogte het meest geschikt voor het aanbrengen van vogelvides, om broedgelegenheid onder de dakpannen te creëren. Voorgesteld wordt om ook bij de overige bouwblokken vogelvides aan te brengen. Elke m² bevat 2 nestgelegenheden voor de huismus. Om 16 nestgelegenheden te realiseren dient dus minimaal 8 meter vogelvide aangebracht te worden. Het is echter wenselijk om meer vogelvides aan te brengen, zodat huismussen zelf de meest geschikte nestlocatie kunnen kiezen.

Vogelvide

Aanbrengen vogelvides over de volledige gootlengte, met name aan de noord- en oostzijde. Deze zijden zijn op onderstaand figuur aangegeven (rood). Om een optimale nestgelegenheid te bieden aan de huismus verdient het aanbeveling om de Vogelvide aan beide zijden van het dak toe te passen. Op de site van Vogelbescherming Nederland is een folder te downloaden met specificaties van de Vogelvide. De Vogelvide is dus geschikt voor gebouwen met een pannendak, zoals in de voorgestelde nieuwbouw op de planlocatie.

stichting staring advies

Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem

T 0314 641910
F 0314 641909

info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

